

АҚШ пен Қазақстандағы мал өсіру үлгілері

Динара Жақыпжанова

Kusto Group компаниясының
инвестициялық аналитигі

1

Ақш пен қазақстандағы
ірі қара мал бизнесі

2

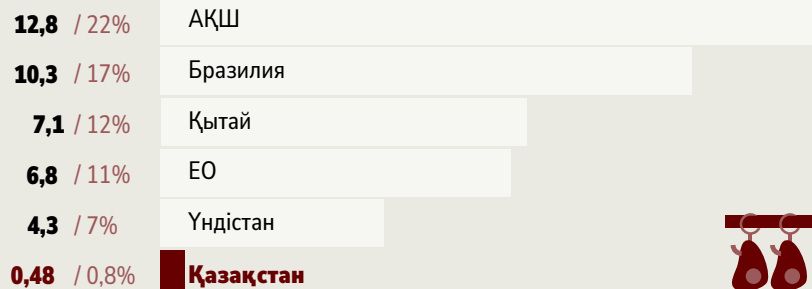
Ірі қара малмен байланысты
негізгі бизнес үлгілері

СИЫР ЕТІНІҢ ӘЛЕМДІК НАРЫҒЫ

EL BAYLYGY

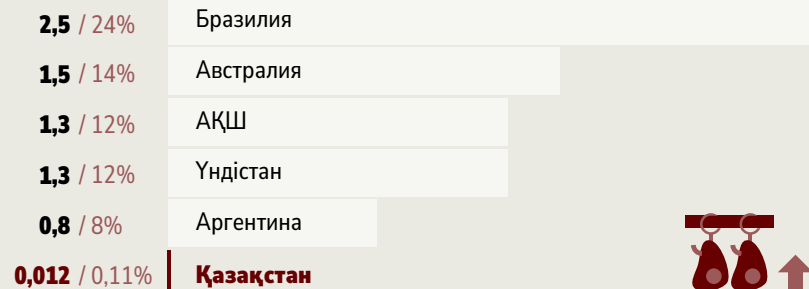
Сиыр етінің өндірушілері, млн т

2022

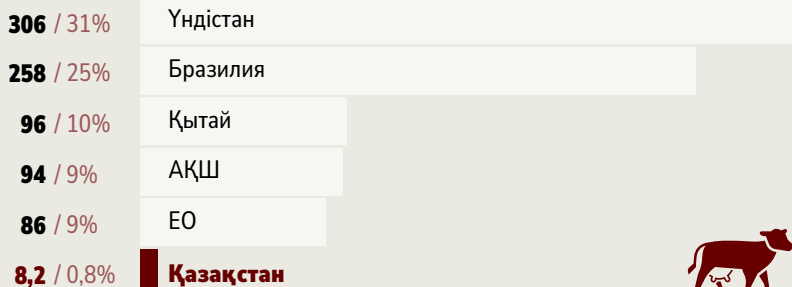
Сиыр етінің экспорттаушылары, млн т

2021

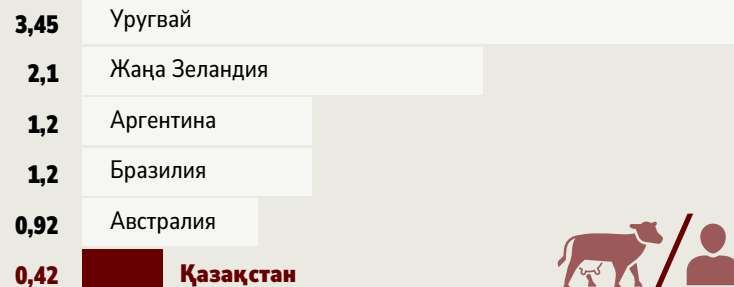
Мал басының саны, млн бас

2021

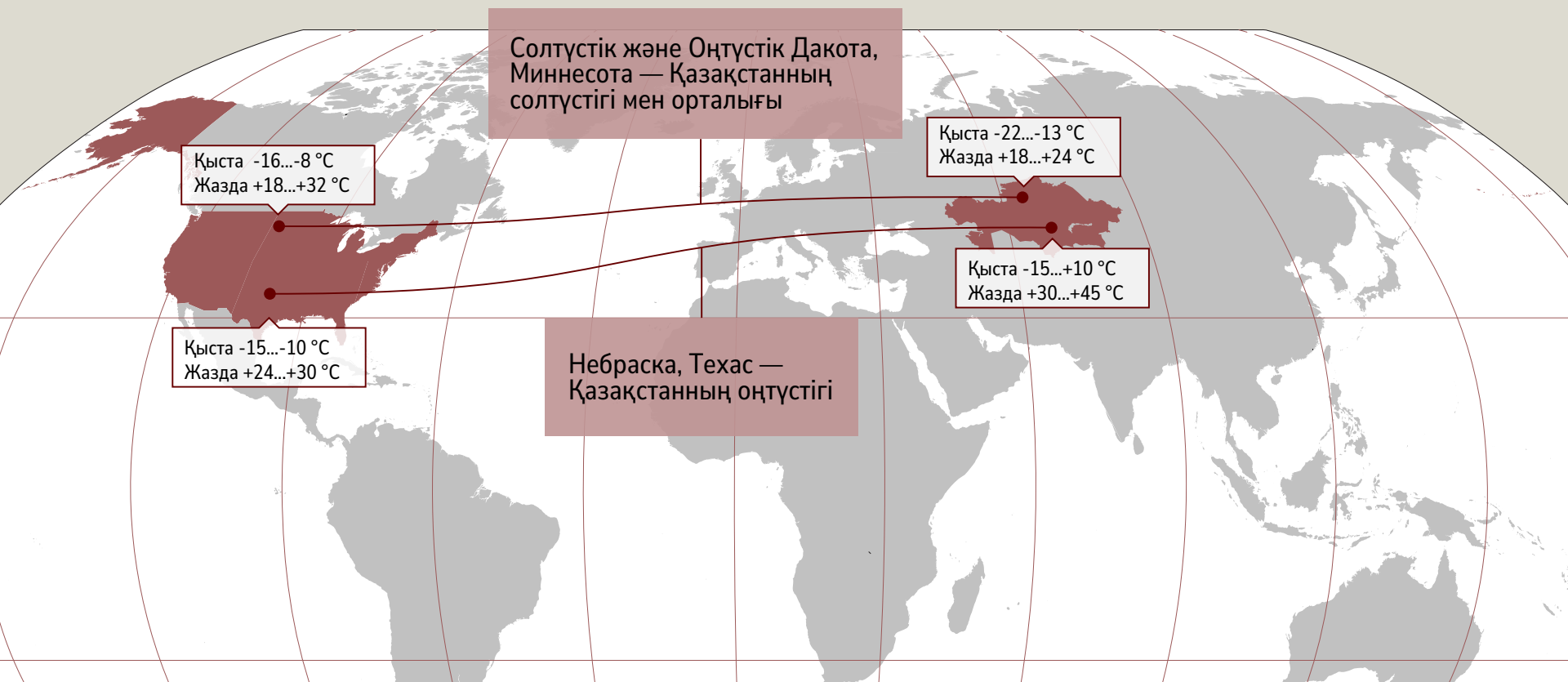
Жан басына шаққандағы мал саны

2021

АҚШ ПЕН ҚАЗАҚСТАННЫҢ КЛИМАТТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

EL BAYLYGY

Солтүстік және Оңтүстік Дакота,
Миннесота — Қазақстанның
солтүстігі мен орталығы

Қыста -22...-13 °C
Жазда +18...+24 °C

Қыста -16...-8 °C
Жазда +18...+32 °C

Қыста -15...+10 °C
Жазда +30...+45 °C

Қыста -15...-10 °C
Жазда +24...+30 °C

Небраска, Техас —
Қазақстанның оңтүстігі

ҚАЗАҚСТАННЫҢ МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҮШІН АРТЫҚШЫЛЫҒЫ EL BAYLYGY

	Қазақстан	АҚШ
 1 га жер құны	\$90	\$3000-6000
 Бір айлық жалақы	\$300	\$1000
 Жайылымға арналған жер	187 млн га 82 млн га пайдаланылады	50,6 млн га

АҚШ-ТАҒЫ ШАРУА ҚОЖАЛЫҚТАРЫНЫҢ 4 МОДЕЛЬДЕРІ

EL BAYLYGY

1 түрі «Сиыр-бұзау» шағын фермалары

Бұзауларды өсіру және 6-8 айында оларды сату үшін енесінен ажырату

Табынның мөлшері маңызды. Өте кішкентайын ұстау пайдалы емес, үлкені — қызмет көрсету қиын

2 түрі Бұқашықтарды қыста өсіріп жетілдіру

Күзде бұқаларды сатып алу, көктемде бордақылау және сату

Қолжетімді және арзан жем болған жағдайда ғана пайдалы

3 түрі Бұқашықтарды жайылымдық бордақылау

Бұқалар көктемде сатып алынады, жайылымда бордақыланады, күзде сатылады немесе сойылады

Қазақстанда мұндай модель жұмыс істемейді — жайылымдар тек аналық мал болған жағдайда ғана беріледі

4 түрі Үлкен бордақылау алаңдары

Мал сою алдында соңғы бордақылаумен айналысатын ірі бордақылаушылар

Ірі инвестицияларды қажет етеді

1-ТҮРІ. «СИЫР-БҰЗАУ» ШАҒЫН ФЕРМАЛАРЫ

EL BAYLYGY

Негізгі табыс — бұзауларды өсіру және оларды сату үшін 6-8 айлық айыру

Табын көлемі	50 бас АҚШ-тағы шағын фермалардың көлемі	100 бас Қазақстан үшін оңтайлы	
Асыл тұқымдылық	Ет тұқымдарын таңдаған дұрыс: салмағы көп, субсидия береді, қымбатырақ сатылады		
Төл, отарды жөндеу және өлім	5% жылына өлім	65-90% төлдеу пайызы	80% мақсатты төлдеу пайызы
Ветеринария	Ветеринария мен вакциналарда үнемдеуге болмайды		

Қажетті ресурстар:

Аналық мал және өндіруші бұқалар

Тиісті көлемдегі жайылым

Су: ұңғымалар, бактар, астаулар

Қашалар, қысқы ұстауға арналған орындар, шатырлар

Шопандарға арналған баспана, генератор, ат

Жылжымалы станок

2-ТҮРІ. БҰҚАШЫҚТАРДЫ ҚЫСТА ӨСІРІП ЖЕТІЛДІРУ

EL BAYLYGY

Күзде бұқаларды сатып алу, көктемде бордақылау және сату. Қолжетімді және арзан жем болған жағдайда ғана пайдалы

90-180 кг
қыста мал
салмағының өсімі

Рөл ойнайды

Арзан жем: дәнді дақылдарды өсіруден, сыра қайнату немесе арақ зауыттарынан алынған күнжара қалдықтары және т. б.

Тәуліктік салмақ өсімі және тұқым: етті тұқымдарының салмақ өсімі жоғары (тәулігіне 1,7 кг-ға дейін, сүт тұқымдары үшін 0,8-ге дейін)

Жем конверсиясы: 1 кг салмаққа арналған жем шығындары

Қажетті ресурстар

Арзан жемге қол жеткізу

Бұқашықтар өсіріп жетілдіруге

Жем таратқыш

Су: ұңғымалар, ішетін ыдыс, су сорғылары

Мал басына арналған жем орындары

Мал басының мөлшеріне байланысты техника

3-ТҮРІ. БҰҚАШЫҚТАРДЫ ЖАЙЫЛЫМДЫҚ БОРДАҚЫЛАУ

EL BAYLYGY

Бұқалар көктемде сатып алынады, жайылымда бордақыланады, күзде сатылады немесе сойылады

ҚАЗАҚСТАНДА МҮНДАЙ МОДЕЛЬ ЖҰМЫС ІСТЕМЕЙДІ:

жайылымдар тек аналық мал болған жағдайда ғана беріледі

Тек басқа модельдермен бірге жұмыс істейді.

Жайылымы бар компаниялар үшін қосымша табыс көзі

+ Жемшөптің төмен шығындары

- Тәуекелдер: жайылымның қашықтығы, өркениеттің болмауы

0,5-1 кг
Тәулігіне салмақ қосу

Қажетті ресурстар

Бұқашықтар өсіріп жетілдіруге

Жақсы өнімділігі бар жайылымдар

Шопандарға арналған жылжымалы үй және аттар

Су көздері, табиғи немесе жасанды

4-ТҮРІ. ҮЛКЕН БОРДАҚЫЛАУ АЛАҢДАРЫ

EL BAYLYGY

Мал сою алдында соңғы бордақылаумен айналысатын ірі бордақылаушылар

70-90%

азық мөлшері — құнарлы жем

Мақсаты: салмақ өсімін және мәрмәрлігін арттыру

АҚШ-тағы ет мәрмәрлігінің градациясы: Select, Choice, Prime

Қажетті ресурстар

Үлкен инвестицияларды қажет етеді:

Бордақылау алаңын салу

Жануарларды азықтандыру және күту жабдықтары

Малды қабылдау және ветеринариялық қызмет көрсету техникасы

Өсіріп жетілдірудің тиімді технологиясы және процестерді ұйымдастыруға арналған команда

Өткізу нарықтары

Бейне

Тағы мал өсіру үлгілері жайлы Билл Прайстың «Бордақылау үлгілерін салыстыру» дәрісінен көріңіздер

EL BAYLYGY

CULTIVARIY арнайы
BAI BOLSYN үшін жасады